Jonas Stankus

STABULANKIŲ GYVENVIETĖ

1983 m. vasarą MAII Stabulankiuose ieškojo literatūroje minimo kapinyno. Tyrimai parodė, kad čia esama senovinės gyvenvietės.

Stabulankių gyvenvietė yra to paties pavadinimo kaime (Utenos raj., Leliūnų apyl.), 10 km į PV nuo Utenos, Apšlavo ežero Š krante. Ji apima 105 m pločio ir 230 m ilgio plotą (beveik 2,5 ha).

Už 20 m į Š, ŠR nuo aptiktosios gyvenvietės buvo Utenos-Panevėžio siaurasis geležinkelis, dabar jo vietoje naujas gruntinis kelias į Antalgę. Tarp Š gyvenvietės dalies ir naujojo kelio auga eilės eglaičių, uosių, klevų, akacijų krūmų - buv. geležinkelio apsauginė zona. Iš R ir P pusių gyvenvietę supa Apšlavo ežeras, iš V pusės - paežerės pievos. Gyvenvietės paviršius nelygus, atrodo, kad čia buvo kastas smėlis, žvyras, dalis žemės paviršiaus nustumta. Anksčiau didesnė gyvenvietės dalis buvo dirbama, o V jos dalyje kaimiečiai pasikasdavo žvyro. Vietos gyventojai pasakojo, kad, kasdami žvyrą, aptikdavo žmonių kaulų, yra radę ir keletą geležinių dirbinių. Tačiau kam jie atiteko, neaišku.

1983 m. buvo ištirtas Š ir ŠR gyvenvietės pakraštys - iš viso 380 m^2 plotas. Aptiktas 35-40 cm storio kultūrinis sluoksnis. Jis intensyvesnis ŠV ir Š plotuose ir menkesnis PR. Tyrinėjimo metu radinių surasta nedaug: 1 geležinis 10,6 cm ilgio peiliukas, kito peiliuko geležtės fragmentas (6,5 cm ilgio), tamsiai gelsvos spalvos sveikas molinis tinklio pasvarėlis ir kito pasvarėlio fragmentas. Sveikojo pasvarėlio skersmuo 5 cm. Viename jo pakraštyje skylutė.

Daugiausia aptikta keramikos - pavienių puodų šukių. Vyrauja

lipdyta brūkšniuotu paviršiumi keramika. Atskiros šukės petelių srityje ornamentuotos horizontalių duobučių eile. Puodų šukės yra gelsvos ar rausvos spalvos. Molyje pastebima smulkių grūsto granito grūdelių.

Rasta keletas pavienių lipdytų grublėtu ir šiurkščiu paviršiumi puodų šukių. Šios taip pat yra gelsvos rausvos spalvos, su granito grūdelių priemaiša. Beveik visų aptiktųjų puodų šukių vidinė dalis tamsesnė už išorinę. Iš pavienių šukių atrodo, kad puodai buvę plokščiadugniai su nežymiai lenktomis sienelėmis. Kai kurie iš jų turėjo iškilią, ornamentuotą briauną petelių srityje.

Gyvenvietę galima datuoti I m.e. tūkst. pirmąja puse.

Eugenijus Svetikas

GILUIČIŲ GYVENVIETĖS TYRINĖJIMAI

Giluičių kaime (Alytaus raj., Simno apyl.) 1,7 km į V nuo Giluičio ežero yra piliakalnis. Iš P ir R jį juosia Kriaušio upelis, įtekantis į ežerą. Piliakalnio šlaitai P, R, Š pusėse statūs, apie 10 m aukščio. V pusėje, kur piliakalnis susisiekia su aukštuma, supiltas pylimas, kuris lanku juosia 12-15 m skersmens aikštelę. Pylimo aukštis nuo lauko draugo su šlaitu - 7 m, nuo aikštelės - 4 m. Piliakalnio aikštelė ir šlaitai, išskyrus pylimo šlaitą iš lauko pusės, prieš keliolika metų apaugo medžiais. Kasinėjimų metu aikštelė ir šlaitai apvalyti nuo menkaverčių medžių, krūmų.

Į V ir ŠV nuo piliakalnio dirbamame lauke pastebėtas gyvenvietės kultūrinis sluoksnis, kuriame rasta keramikos grublėtu ir brūkšniuotu paviršiumi. 1983 m. Alytaus kraštotyros muziejus gy-